

DETERMINAREA GRADULUI DEPENDENȚEI DE IMPORT PENTRU PRODUSELE ALIMENTARE DE ORIGINE VEGETALĂ ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Elena ȘCERBACOV, dr., lector univ.
Universitatea Agrară de Stat din Moldova,
Republica Moldova, Chișinău, str. Mircești, 44
tel: (+373) 22 432-432,
www.uasm.md

Abstract

The economic relations of the Republic of Moldova with other countries are based on the exchange of goods and food. The Republic of Moldova is not dependent on the import of cereal production because there are a large part of agricultural lands sown with these crops. The degree of import dependence of cereal production was reduced in 2016 compared to 2010, 2011, 2012, 2013, 2014 and 2015. Our country is not dependent on the import of leguminous crops. A very low and relatively constant level of import dependence is attested to sunflower production. This situation is explained by the fact that agricultural producers specialize in cultivating this crop. The degree of dependence of potato imports registers normal values during the analyzed period, except 2015 year. An optimal level of import dependence degree is also attained at the production of vegetables and melons and gourds. The Republic of Moldova is dependent on the fruit production import, with the exception of 2016 year. Even if our country is over-ensured with fruit production, the import dependence is caused by the fact that we export raw materials (fruits), but we import finished products. Another cause is the insufficiency of refrigerators and, as a result, our fruit production is not accesible in the cold season. Grape production shows an optimal and relatively constant level of import dependence degree.

The paper aims to determine the import dependence degree for food products of vegetable origin in the Republic of Moldova. The methods of analysis, synthesis and comparison were used in the investigation process, and the recent works in this field, as well as the statistical reports of the NBS formed the informational basis. The results show that the import of vegetables, plants, food roots and tubers increased in terms of value in 2017 compared to 2010, 2013, 2014, 2015 and 2016 years. The main cause is the reduction of the potatoes and vegetables quantity obtained in the Republic of Moldova in 2017 in comparison to these years, as well as their lack in the cold season. The import of edible fruit and nuts, citrus and melon peels in 2017 compared to 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015 and 2016 has been reduced, due to the increase of the fruit production volume obtained in 2017. The import in value expression of preparations of vegetables, fruits or other parts of plants decreased in 2017 compared to 2010, 2011, 2012, 2013 and 2014. The food industry of the Republic of Moldova is not modernized, it does not process much of the raw material. Thus, the import of miscellaneous edible preparations increased in 2017 compared to 2010, 2011, 2015 and 2016.

Key-words: food balance sheets, import, import dependence degree, vegetal origin foods.

JEL CLASSIFICATION: Q 110

INTRODUCERE

Agricultura și alimentația, ca problematică, sunt și rămân de interes global și european, atât ca atare, cât și privite ca subsistem al altor „sfidări” la scară mondială (globalizarea, sărăcia, dezvoltarea durabilă, competitivitatea etc.), iar, mai nou, ca parte a crizei financiar-economice, în curs de desfășurare [Oțiman P.I., 2011, p. 56].

Piața reprezintă totalitatea relațiilor social-economice prezente în sfera schimbului prin intermediul cărora se asigură realizarea mărfurilor, piața este și un mecanism care întrunește cumpărătorii și vânzătorii de mărfuri și servicii [Гыцаков В. Г., 2008, p. 347].

Funcționarea stabilă a pieței alimentare trebuie să se bazeze pe sistemul reglementării economice, asigurând combinarea intereselor statului, producătorilor de mărfuri, a consumatorilor și formarea relațiilor de activitate între acestea.

Conceptul de dezvoltare durabilă a pieței alimentare prevede asigurarea proporționalității cererii și ofertei pe baza optimizării utilizării potențialului CAI, activizării schimbului interregional de produse alimentare și exportului și stabilirea orientărilor de dezvoltare care include scopul (securitatea alimentară și creșterea calității vieții populației) și sarcinile (formarea infrastructurii moderne, creșterea competitivității producției etc.), metodologia de evaluare a sustenabilității,

prognoza de dezvoltare, factorii de stabilizare (orientarea inovațională și socială) [Stratan A., Condrea E., 2016, pag. 128].

MATERIAL ȘI METODĂ

Analiza cantitativă se realizează pe datele selectate și prelucrate de autor. În calitate de surse de date și informare au fost utilizate statisticile oficiale. S-a acordat preferință metodei de analiză cu aplicarea elementelor de comparație.

Pentru determinarea coeficienților dependenței de import pentru produsele alimentare de origine vegetală a fost utilizată următoarea formulă:

$$\text{Gradul dependenței de import} = \frac{\text{import}}{\text{producere} + \text{import} - \text{exp ort}} \quad (1)$$

Sursa: [6, p. 8].

REZULTATE ȘI DISCUȚII

Cunoașterea realităților agriculturii și ale economiei rurale de azi este condiția sine qua non pentru un diagnostic economic și social corect, în vederea aplicării unui program coerent de sporire a contribuției agriculturii la atenuarea crizei actuale.

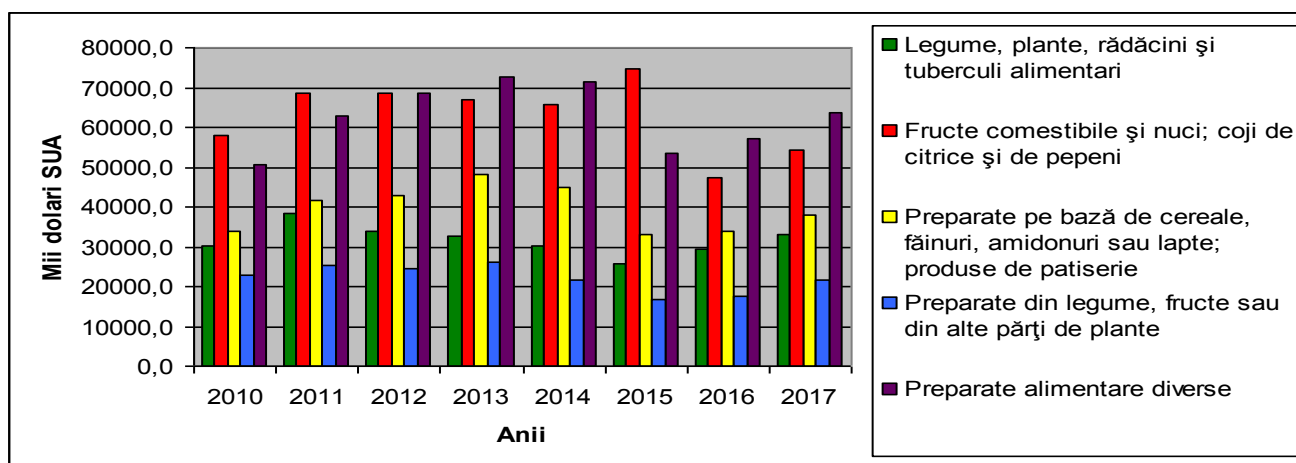

Figura 1. Importul de producție de origine vegetală, mii dolari SUA

Sursa: elaborat de autor în baza [5]

Din datele graficului de mai sus se observă faptul că importul de legume, plante, rădăcini și tuberculi alimentari în expresie valorică a crescut în anul 2017 comparativ cu anii 2010, 2013, 2014, 2015 și 2016 respectiv cu 2931,59; 612,99; 3082,99; 7575,49 și 3764,30 mii dolari SUA în mărime absolută sau cu 9,72; 1,89; 10,27; 29,67 și 12,83 p.p. în mărime relativă, cauza fiind reducerea cantității produse de cartofi și legume în republica moldova în anul 2017 față de acești ani, precum și lipsa acestora în sezonul rece, iar față de anii 2011 și 2012 valoarea produselor importate s-a redus respectiv cu 5388,51 și 695,41 mii dolari SUA în mărime absolută sau cu 14,00 și 2,06 p.p. în mărime relativă. De asemenea s-a redus importul de fructe comestibile și nuci, coji de citrice și de pepeni în anul 2017 în comparație cu anii 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015 și 2016 respectiv cu 3759,89; 14186,4; 14472,3; 12787,3; 11276,6; 20340,7 mii dolari SUA în mărime absolută sau cu 6,48; 20,73; 21,06; 19,07; 17,21 și 27,27, motivul fiind creșterea volumului producției obținute de fructe în anul 2017, iar față de anul 2016 s-a importat mai mult cu 6870,59 mii dolari SUA în mărime absolută sau cu 14,50 p.p. în mărime relativă. În anul 2017 comparativ cu anii 2010, 2015 și 2016 s-au importat preparate pe bază de cereale, făinuri, amidonuri sau lapte, produse de patiserie mai mult cu 3795,89; 4634,99; 3982,06 mii dolari SUA în mărime absolută sau cu 11,18; 13,99 și 11,79 p.p. în mărime relativă, iar față de anii 2011, 2012, 2013 și 2014- mai puțin cu 3804,91; 5300,01; 10287,51 și 7046,71 mii dolari SUA în mărime absolută sau cu 9,16; 12,31; 21,41 și 15,73 p.p. în mărime relativă, motivul fiind creșterea producției obținute de cereale în anul 2017

Importul în expresie valorică de preparate din legume, fructe sau din alte părți de plante s-a redus în anul 2017 în comparație cu anii 2010, 2011, 2012, 2013 și 2014 respectiv cu 1283,33; 3683,33; 2986,63; 4820,53 și 350,93 mii dolari SUA în mărime absolută sau cu 5,65; 14,66; 12,23; 18,36 și 1,61 p.p. în mărime relativă, iar față de anii 2015 și 2016 acesta s-a majorat respectiv cu 4618,67 și 3892,54 mii dolari SUA în mărime absolută sau cu 27,45 și 22,18 p.p. în mărime relativă, cauza fiind faptul că Republica Moldova este un exportator de materie primă agricolă și un importator de produse finite. Industria alimentară a Republicii Moldova nefiind modernizată, nu procesează o mare parte a materiei brute. Astfel importul de preparate alimentare diverse a sporit în anul 2017 față de anii 2010, 2011, 2015 și 2016 respectiv cu 12891,06; 709,96; 10135,86 și 6183,89 mii dolari SUA în mărime absolută sau cu 25,47; 1,13; 19,00 și 10,79 p.p. în mărime relativă, iar în comparație cu anii 2012, 2013 și 2014 acesta s-a redus respectiv cu 5239,64; 9109,54 și 8045,94 mii dolari SUA în mărime absolută sau cu 7,62; 12,55 și 11,25 p.p. în mărime relativă.

În următorul tabel este prezentat gradul dependenței de import pentru produsele alimentare de origine vegetală determinat în baza balanțelor resurselor alimentare elaborate de Biroul Național de Statistică a Republicii Moldova.

Tabelul 1. Gradul dependenței de import pentru produsele alimentare de origine vegetală în Republica Moldova, %

Specificație	Anii						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Culturi cerealiere	6,09	6,62	12,80	6,39	5,68	6,75	5,55
Culturi leguminoase	0,83	0,93	5,88	1,28	1,82	3,88	2,93
Floarea-soarelui	1,44	0,48	0,54	0,13	0,92	3,48	2,41
Cartof	15,92	7,65	14,71	12,28	12,44	22,97	18,61
Legume și bostănoase	10,94	14,19	18,12	13,5	14,64	18,28	15,96
Fructe	91,67	68,27	36,26	58,81	23,20	23,00	13,78
Struguri	2,61	3,11	2,26	2,92	2,73	2,31	2,42

Sursa: elaborat de autor în baza [4]

Nivelul admisibil al gradului dependenței de import este de 15-20%, deoarece în așa mod se intensifică relațiile comerciale externe, se depun eforturi pentru a spori competitivitatea producției, iar consumatorul autohton poate aprecia și altă producție. Valorile care depășesc acest interval optim atestă un grad sporit de dependență a producției față de partenerii externi. Republica Moldova nu este dependentă de importul producției de cerealiere deoarece o mare parte din suprafețele agricole sunt însămânțate cu aceste culturi. Gradul dependenței de import a producției de cerealiere s-a redus în anul 2016 în comparație cu anii 2010, 2011 și 2012 respectiv cu 0,54; 1,07 și 7,25 p.p., iar față de anii 2013, 2014 și 2015 nivelul acestui indicator a scăzut respectiv cu 0,84; 0,13 și 1,2 p.p. Țara noastră nu este dependentă de importul de leguminoase. Un nivel foarte redus și relativ constant a gradului dependenței de import se atestă la producția de floarea-soarelui. Această situație este explicată de faptul că producătorii agricoli se specializează în cultivarea acestei culturi.

Gradul de dependență de importul de cartof înregistrează valori normale pe parcursul perioadei analizate, cu excepția anului 2015. Nivelul acestui indicator s-a majorat în anul 2016 față de anii 2010 și 2011 respectiv cu 2,69 și 10,96 p.p., iar față de anii 2012, 2013 și 2014 acesta a sporit cu 3,9; 6,33 și 6,17 p.p. Un nivel optim a gradului de dependență de import se atestă și la producția de legume și bostănoase alimentare, dar cu toate acestea în anul 2016 acest indicator a sporit față de anii 2010, 2011, 2013 și 2014 respectiv cu 5,02; 1,77; 2,46 și 1,32 p.p., iar față de anii 2012 și 2015 acesta s-a redus cu 2,16 și 2,32 p.p. Din datele tabelului observăm faptul că Republica Moldova este dependentă de importul producției de fructe, cu excepția anului 2016. Chiar dacă țara noastră este supraasigurată cu fructe, dependența de import este cauzată de faptul că exportăm

materie primă (fructe), dar importăm produse finite. O altă cauză este insuficiența încăperilor frigorifice și ca rezultat fructele autohtone sunt neaccesibile în afara sezonului. Gradul dependenței de importul producției fructe s-a redus în anul 2016 în comparație cu anii 2010, 2011, 2012, 2013, 2014 și 2015 respectiv cu 77,89; 54,49; 22,48; 45,03; 9,42 și 9,22 p.p. La producția de struguri se atestă un nivel optim și relativ constant a gradului de dependență de import. Astfel în anul 2016 acest indicator s-a redus față de anii 2010, 2011, 2013 și 2014 respectiv cu 0,19; 0,69; 0,5 și 0,31 p.p., iar față de anii 2012 și 2015 acesta a crescut cu 0,16 și 0,11 p.p.

Securitatea alimentară națională este strâns legată de existența sectorului agroalimentar competitiv care implică prezența unei infrastructuri moderne, industrie de prelucrare și agricultură performantă; exploatarea propice a resurselor naturale de apă, energetice și funciare pentru păstrarea mediului ecologic în parametri de funcționalitate; creșterea bunăstării cetățenilor, a nivelului de trai și de sănătate a populației prin măsuri de protecție socială sau economice adecvate.

CONCLUZII

Republica Moldova nu este dependentă de importul producției de cerealiere deoarece o mare parte din suprafețele agricole sunt înșămânțate cu aceste culturi. De asemenea țara noastră nu este dependentă de importul de leguminoase. Un nivel foarte redus și relativ constant a gradului dependenței de import se atestă la producția de floarea-soarelui datorită faptului că producătorii agricoli se specializează în cultivarea acestei culturi. Gradul de dependență de importul de cartof înregistrează valori normale pe parcursul perioadei analizate, cu excepția anului 2015. Un nivel optim a gradului de dependență de import se atestă și la producția de legume și bostănoase alimentare. Republica Moldova este dependentă de importul producției de fructe, cu excepția anului 2016. Această situație se explică prin faptul că exportăm materie primă (fructe), dar importăm produse finite, dar și insuficiența încăperilor frigorifice.

BIBLIOGRAFIE:

1. Otiman P. I. Alternativele economiei rurale a României: dezvoltarea agriculturii sau insecuritate alimentară și deșertificare rurală severă, edit. Academiei Române, București, 2011, 311 pag.
2. Stratan A., Condrea E., Competitivitatea sectorului agroalimentar și securitatea alimentară, Chișinău, 2016, 220 pag.
3. Гусаков В. Г., Ильина З. М., Бельский В. И., Батова Н.Н., Баран Г.А. Продовольственная безопасность, термины и понятия. энциклопедический справочник - Минск: Белорусь. наука, 2008, 535 с.
4. Balanțele resurselor alimentare și utilizării lor. <http://www.statistica.md/pageview.php?l=ro&idc=315&id=2278>
5. Comerțul exterior pe secțiuni și capitole, conform Nomenclatorului Marfurilor (NM), 1997-2017 http://statbank.statistica.md/pxweb/pxweb/ro/40%20Statistica%20economica/40%20Statistica%20economica_21%20EXT_EXT010_serii%20anuale/EXT010400.px/?rxid=b2ff27d7-0b96-43c9-934b-42e1a2a9a774
6. BNS. Principii metodologice privind elaborarea bilanțelor anuale a resurselor alimentare și utilizării lor. http://www.statistica.md/public/files/Metadata/alte/Metodologia_Balanta_alimentara.pdf